

FROTHARIUS EPISTOLÆ DEI EPISCOPI FRONOTI...
Frotharius episcopus ad Hetti archiepiscopum, Hilonem episcopum, Hilduinum patrem et magistrum, Hugonem, Scharadum magistrum, Teudericum et Ragenardum venerabiles viros, et Adm Wigardum abbatem, adjunctis sex epistolis ad Frotharium scriptis a Wicardo sive Wigardo, abbate, ab Aldrico sive Alberico, Jeremia, Hetti archiepiscopo Lingonensi.

ANNO DOMINI DCCCXLIV.

FROTHARIUS

TULLENSIS EPISCOPO

NOTITIA HISTORICA IN FROTHARIUM

(Fabricii, Bibliotheca med. et inf. Latinitatis.)

Frotharius ex abbate S. Apri episcopus ab anno 813 Tullensis in Gallia defunctus post annum 837, cujus epistolas viginti quinque ex antiquo ms. Carnotensi vulgavit Andreas Duchesne tomo II Scriptorum Rerum Francicarum pag. 712-723, scriptas ad imperatorem Ludovicum Pium, ad Juditham eius conjugem, ad Aglematum abbatem, Drogonem, Egibardum, Gerungem, summum sacri palatii ostiarium.

Ad Hetti archiepiscopum, Hilonem episcopum, Hilduinum patrem et magistrum, Hugonem, Scharadum magistrum, Teudericum et Ragenardum venerabiles viros, et Adm Wigardum abbatem, adjunctis sex epistolis ad Frotharium scriptis a Wicardo sive Wigardo, abbate, ab Aldrico sive Alberico, Jeremia, Hetti archiepiscopo Lingonensi.

FROTHARI EPISTOLÆ

(Apud dom. Bouquet. tom. IV, Recueil des historiens.)

EPISTOLA PRIMA

AN HILDEBRANDUM
Egregio viro, et summo, venerabilissimo, nominando, Hilduaro, Patre, Deo electo, Patri, et magistro, Francigenarum, humilis episcopus perpetuus, beatitudinis in Domino, opto salutem.
Salute corporis, et anime, vestram iugiter celestidinem optavi, et felici sublimatione tam in celestium virtutum charismate, quam in terrena dignitate, nitore diutius augmentari, solo mentis adriam, totius animi intellectu, toto pectoris robore desideramus, optamus, poscimus. Cupimus nihilominus vestre dignitatis praecontemplari, vestre solertiae eloquiis in Domino perfungi, quin etiam, templa piissimae religionis, intueri, quibus et spiritalia, monita, capitulum, et solitaria sanctitatis ornamenta sumamus. Nam etsi corporali intuitu vestri ordinis splendidissimum nequeo contemplari, decorem, sed assidue cum spiritualibus, cum ineffabili gaudio contemplantibus. Imo et mihi, meisque hujusmodi vestigia frequenti adhortatione non omitto inculcare sectanda. Non enim, valeo tanta juvenilitate, gesta, et

B tam pia divina servitatis obsequia, mandata, non contempere, quae, apud, vestram devotissimam paternitatem me, constat, super, sidisse. Quis enim, semetipsum, conspiciens non animo salubriter infigendo, demergat, quorum recordatio, summa pietatis, est, solidatio. Et quorum execratio, perpetua quietis, est, adeptio. Jam, quod, divina mihi, omnibusque vestras devotionis exercitia, cornentibus, pro, favore, ut, eam, prosequi, digni valeamus, aspiciet, et, nobis, pro, precibus, quotandis, vobis, operis, exemplo, perpetua, recompensatio, praemixta, feliciter, concedat. Amen.

Domino imperatori, littera, innotescimus, egi, et Smaragdus, abbas, qualiter, lampadae, abbas, et monachi, eius, quadam, similitate, a, se, invicem, discedent. Vestra, pia, sollicitudo, eget, ut, illi, monachi, votum, suum, Deo, praemissum, implere, valeant, et, eisdem, litteras, ad, eius, praesentiam, vestra, paupertas, ad, eam, referat.

EPISTOLA II

Ab GERUNGO SUMMO SACRI PALATII OSTIARIO
Illustrissimo viro, et, tanto affectu, colendo, ac, deprecando, Genneco, summo sacri palatii ostiario, sibi, vicissim, rependi. Constitimus, vero, pro, die, dona, nobis, per, singulos, annos, in, festivitate, S. Apri, exhiberi, ad, est, convivium, ibidem, peragendum, equum, pretii, solidorum, triginta, clypeum, quoque, et, lanceam, sed, et, coria, duo, totidemque, cilicia, nec, non, et, tempore, militiae, angariam, et, S. Michaelis, abbas, S. Michaelis, ad, Mensem, Sancti, Micheli, in, diocesi, Virguncensi, et, Nismum, abbas, secularis, monasterii, Medianensis, Causam, similitatis, inter, ipsum, et, monasterium, Medianensem, vide, in, epistola, tercia, Palatii, ostiarium, alio, nomine, scarionem, appellat.

Frotharii epistolas ex antiquis membranis Carnotensibus primum edidit Andreas Chesnius, tom. II Script. Franc. pag. 712.
Hilduinus fuit archiepiscopus palatii, abbas S. Dionysii, S. Gerardi Paris. et S. Medardi. Obiisse creditur anno 840.
Frotharius ex abbate S. Apri Tullensis episcopus ordinatus fuit anno 813. Circa an. 847 mortuus est. Apud Gellertum in probationibus Historiae Lotharingae existimatur curare Frothario concessisse monasterio S. Apri in quantum una Frotharius prodonis quae huic monasterio contulit, vult quoddam

FROTHARIUS gratia Dei episcopus æternam in Christo salutem.

Vestræ prosperitatis vestrique profectus semper sumus memores. Et idcirco divinam misericordiam sæpius pro vestra salute imploramus, ut vos ad sua mandata perficienda jugiter accendat, et a multorum profectum longævo tempore conseveret: sic pie, sobrie et juste viventem præsentis naufragii pelagus transmeare adminiculo faciat, ut post ad portum quietis æternæ perductum perenni retributione feliciter coronet. Scitis igitur nos in hujusmodi intentione assidue manere, et his diebus pro vita et sanitate vestra missas lautas et psalteria tanta fratres nostros decantasse. Scitis denique nos domno imperatori litteras per præsentem missum nostrum dirigere, unde petimus ut si domnus Hildobanus deest, ante dominum imperatorem vos eum mittatis. Valete in Domino semper, et nostri memor estote.

EPISTOLA III.

AD LUDOVICUM IMPERATOREM.

Ad aures misericordiæ vestræ reducimus, piissime imperator, ego FROTHARIUS episcopus, et Smaragdus abbas, quod tempore Fortunati Mediolanensis monasterii abbatis, per jussionem vestram Smaragdus ipsius monasterii monachis portionem de abbacia dedit, ut regulariter viverent. Et idcirco bene et secundum regulam vixerunt, quousque Fortunatus recessit. Sed cum suscepisset Hismardus ipsam monasterium, recepit illorum portionem, et promisit se eis omnia necessaria regulariter administraturum. Quod postea sæpius aliter illi evenisse testantur. Unde et nunc venerunt ad nos, reclamantes et dicentes se nec regulariter vivere interius, nec regulariter alimenta corporis sumere exterius. Venimus itaque ad partem illuc, et ita esse invenimus, et cognovimus ex parte negligentium ipsorum monachorum, ex parte negligentiaque abbatis eorum. Promisit ergo iterum se per omnia emendare velle quidquid hæcenus negligenter ex sua parte fuerat actum. Cui rei et nos consensimus, et ut illi monachi assensum præberent laboravimus. Sed illi timentes ne, sicut sæpius evenerat, aut per eum, aut per ejus ministros illius promissio frustraretur, nec ejus promissionem labant veteres Franci: quod officium *adaltorum* nomine apud antiquos Romanos censebatur, teste monacho S. Galli in lib. 1. de Gestis Caroli Magni: Erat ostiarius palatii primus, inter ministeriales palatinos, qui majoribus ministris suberant, ut docet Hincmarus de Ordine palatii, cap. 7. Gerungus anno 822, ut testatur Eginhardus in Annalibus, factus est administer Lotharii Italiae regis: postea monachus fuit Præmientis: eum clarissimum virum olim palatii ædilem, nunc monachum, dicit Wandabertus in libro quem de Miraculis sancti Goaris scripsit an. 839.

Corrigendum, *Medianensis*: hoc si quidem monasterium, vulgo dictum *Magen-moutier*, in Vosgo situm, attinebat ad parochiam Frotharii episcopi Tullensis, a qua longe aberat monasterium Mediolanense, *Medeloc* seu *Mihlac*, in diocesi Trevirensi, Madalvino Mediani monasterii abbate mortuo, monachi de eligendo sibi successore inter se disside-

recipere posse dixerunt, nisi illis portio redderetur, sicut dudum illis dare jussistis. Quod quia ipse sine vestra jussione nullatenus se facturum dixit, ideo illi omnes pariter communi intentione communique pace ostendimus, ut illis licentiam darem ad vestra palatii præsentiam securrendi, et vestram misericordiam implorandi: dicentes se magis velle de eodem monasterio expelli, et in peregrinatione et mendicitate vivere, quam falsis promissionibus ulterius credere, et sub falso monachorum nomine militare. Quamobrem dedimus eis licentiam ad vos veniendi. Hæc autem vestræ sapientiæ innotuimus ut priusquam ad vos veniant, causas acclamationis eorum dignoscatis.

EPISTOLA IV.

AD N. IMPERATOREM.

Excellentissimo ac nobilissimo viro celsoque honore dignissimo N., summo sacri palatii ostiario, FROTHARIUS humilis episcopus, et omnis Tullensis Ecclesia, canonicorum videlicet et monachorum, virginum, caterorumque fidelium caterva, æternam in Christo optamus salutem.

Memores vestri in sacris orationibus sumus, et Deum cœli ac terræ pro sospitate corporis et animæ vestræ sæpius deprecamur, scilicet ut vos et in hac vita ad profectum nostrum aliorumque fidelium diutius conservet incolumem, et post obitum vitæ æternæ tribuat feliciter esse participem. Sciat igitur sublimitas vestra quod postquam conperit ad vos direxi missam nostram, synodum parochias nostras plene convocavi, et pro salute vestra missas et psalteria decantari feci: quod et sæpius agere ob vestri prosperitatem et debemus et cupimus. Vos vero nostri semper meminisse, et pro necessitatibus atque profectibus Ecclesie nostre laborare ne pigrescimus, videlicet de illa ratione, pro qua ad vos Callonis [Catalonis] vassallum nostrum direxi, et nunc domno N. exinde litteras dirigimus vestram que benivolentiam precamur, ut cum illo pariter ex hoc decertetis, N. id ipsum suadecalis ut vobis de hujusmodi causa consentiat, quia ad ejus ministerium eadem possessio pertinet. Taliter hinc rursus ad quorum componendos animos a Carolo Magno missus est Fortunatus, quem monachi abbatem elegerunt. Fortunatus Gradensis est ille patriarcha qui, a ducebus Venetis exagitatus, in Franciam ad Carolum confugit anno 805. Ineunte principatu Ludovici Pii, inter Fortunatum et monachos similitas orta est de portione que utrisque competere debebat, Fortunatus summo jure totius substantie administrationem sibi vindicabat: Monachi vero, ut ille erat alieni gregis et instituti, certam sibi portionem assignandam esse contendebant. Re ad Ludovicum delata, hujus negotii curam commisit Smaragdo abbati S. Michaelis ad Mosam, qui a monachis portionem de abbacia dedit, ut regulariter viverent.

Id factum vel anno 821, cum Fortunatus Constantinopolim se recepit, aut anno 825, cum Romanam ex illa urbe profecturus in Francia recessit. Forte Gerungum, ut supra.

vestra sollicitudo vestris, qualiter in vobis fideles vestri confidimus. Valete semper in Christo.

EPISTOLA V.

Nobilissimo viro, et cum omni honore nominando N. Frotharius episcopus returnat in Domino opto salutem.

Notum sit dilectioni vestrae quia semper vestri memores subus in sacris orationibus, et vestram sanctitatem jugiter manere desideramus. Uede et modo pro vobis decantari feci missas et psalteria. Nos quoque vestri semper remississimi, et quidquid vobis iste missus noster significaverit, facere studeat. Valete in Domino ter, quater et centies.

EPISTOLA VI.

AD SICHARDUM ABBATEM.

Nobilissimo viro, et maxime dilectionis affectu colendo. Sic ut divina provisione venerabili magistro Frothario episcopus basilianum et presentis et perpetui felicitatis in Domino opto salutem.

Quantum vestrae celestianis spem omnigenis opibus jugiter florere, et omnibus prosperis cubique exuberare desideramus, et divine cogitationis nova intuitus, et mox ut occasio veniens servandi, vestra cognoscere poterit industrie sensus. Quod et nunc quidem veraciter, ut credimus, agnoscit, quia prodeat intelligi charitatem quibuslibet propositam obtineat, et in corde firmiter teneri, et in operis exercitiis plerumque non exhiberi. Sed si quid hactenus de vestris obsequiis nunc cognovimus, vestra nos jussio deinceps admonet, et dicit quod est, vobis solita servitute familiarum. Ceterum obsecramus vestre pietatis clementiam, et hanc puerum familiam vestram Haudoif comitis filium, ante seniores nostram dominum Lotharium introductis, et causas necessitatis ei, quos vobis innotuit, apud eum digna impetratione obtineatis: ut quemadmodum de multis aliis, ita et de isto vestra amplius eleemosyna et merces, et in presenti tempore de nobis et de ipso habeatis servitum, et a Deo sempiternam recompensationis accipatis praesentem.

EPISTOLA VII.

AD JEBITH IMPERATREM.

Innotescit clementiae vestrae, serenissima imperatrix, ego Frotharius humilis episcopus, quod quaedam injustitias fecerant in nostra parochia missi vestri, id est nomen illis, quia alias ecclesias, a nobis secundum ecclesiasticam dispositionem ordinatas, aliter ordinaverunt, et abstulerunt de quibusdam ecclesiis hoc quod ad illas iuste et rationabiliter pertinebat. Sed et de ecclesia istius presbyteri vestri tulerunt dimidium mansum, et dimidium suam decimam, et dederunt hominibus facere contra canonica statuta, et contra ministerium ac voluntatem nostram. Nos autem scimus quod vestra jussio et vestra voluntas fuit, ut rectitudinem et justitiam face-

a Sichardus anno 829 Acutiani seu Farfensis monasterii abbas electus, obiit anno 843.

rent, et contra ministerium, eorum nihil mutauerent. Quamobrem si vestra voluntas est, et auctoritate, mandate nobis, et nos secundum vestram praecipiam haec omnia ita emendabimus ut vestra exinde crescat eleemosyna, et merces, et argentum, et eterna. Semper Ecclesiam Dei defendite, et ecclesiasticam legem exaltate, ut vos omnipotens Dominus ab omni male defendat, et ad exaltationem apostolicae regni firmiter perducatur. Amen.

EPISTOLA VIII.

AD DROGONEM METENSEM EPISCOPUM.

Nobilissimo viro et toto mihi affectu colendo Drogo gratia cooperante divina Metensis sedis antistiti, perpetui in Christo opto salutem.

Desiderabilem tuae dignitatis personam opto contemplari proficuo aspectu desidero, et de utilibus quibusque ac nostro ministerio congruentibus rebus tecum salutifera collatione sermocinari cupo. Profecto enim in verbis tuis, ut pote gratiosis atque dulcoratis, invenietur amici gratia, et summae jucunditatis in habitis tuis resonabit suavitas, quibus et salutare audientis visceribus potulum, et vitale tribuatur alimentum. Sed hujus desiderii mei atque voluntatis paulo post, si vita comes fuerit, obtinebo effectum, tunc videlicet cum pro denunciata militia Hesperiam proficisci coeperimus: ad eum peractis militari certamine ad conventum generalem pariter confluerimus. His explicitis, tuae innotescimus dilectioni, Leufredum hujus epistolae geritum nos adisse, poscentem ut de sui communi, quod inter nos asseveratur exercuisse, tibi significemus rationem. Cujus rei ad praesens investigare ad liquidum nequivimus certitudinem quam vobis significavimus, cum ad praedictum devenimus palatium, intinere poterimus. Valere te in Christo feliciter opto.

EPISTOLA IX.

AD HUBONEM A DEO FACTO PATRI ET MAGISTRO, FROTHARIUS EPISCOPORUM HUMILISSIMUS ET OMNIS TULLENSIS ECCLESIAE, CANONICORUM VIDENCET, ET MONACHORUM, VIRGINUM CETERORUMQUE FIDELIUM CETERA SEMPTERNAE FELICITATIS IN CHRISTO SALUTEM.

Excellentissimae nobilitatis viro, et cum summae veneratione nominando Hubone a Deo facto Patri et magistro, Frotharius episcoporum humilissimus et omnis Tullensis Ecclesiae, canonicorum videncet, et monachorum, virginum ceterorumque fidelium cetera sempiternae felicitatis in Christo salutem.

Perspicuum nobis est, paternitatem vestram ad utilitatem profectumque sanctae Ecclesiae natu ordinante divino caritus ordinatam, videlicet ut vestro patre facti mali et temporaliter et spiritualiter foveantur, et in sancta religione firmissime conserventur. Quamobrem diversas hominum vos consisti suscipere causas, et susceptas ad vires deferre imperiales, ut ob hujusmodi laborem et studium sempiterna vobis augeat merces et praemium. Quocirca et nos quoque suppliciter flagitamus ut diutius ad ornamentum sanctae Ecclesiae conservemini, et familiae Christianae proficuum jugiter prebeat gaudium. Sciat itaque celsitudo vestra, nos his diebus conci-

b Drogo Caroli Magni filius, factus est episcopus Metensis anno 825. Mortuus est anno 867.

hom. subditorum nostrorum convocasse, et pro salute cordis ac corporis vestri missas et psalteria decantari fecisse, quod et crebrius agere ob felicitatem vestri et debentis et cupimus. Vos autem nostri solita pietate remittescamini, et causam necessitudinis atque utilitatis Ecclesie nostrae, quae vobis nuper significata est, si competens adfruerit locus, domo imperatori significare non delignemini, scilicet de duobus mansis ad basilicam beati N... pertinentibus, et quendam de possessione beati Stephani subtractis: quos ille tenet, qui imbecillitate corporis praevalente nec ad militiam valet egredi, nec ad palatium quoque deservire. Quae possessiuncula, si vestrae clementiae libet ut in jus debitum reddatur, secundum constitutionem vestram, ejusdem praefato possessori vel per praestariam, vel per beneficium valet restitui. Tandem ut domus Dei non amittat quod ei juste debetur et competit. Sunt quoque et alio loco sex mansi aliae basilicae in honore beati N... constructae adjacentes, sed et alii quadraginta ecclesiae beati N... pertinentes, eodem modo de jure ecclesiae nostrae dudum subtracti, de quibus dissitudine [desuetudine] priscae constitutionis inalescente, nec census solvitur ullus. Hinc igitur vestra vigilet pia sollicitudo, ut quod olim juri ecclesiastico iuste mancipatum est, per vestram providentiam illuc tempore congruo redhibeatur perpetuo possidendum, ita duntaxat ut nec ecclesia rebus debitis defraudetur, nec possessores earum eadem possessione priventur. Nunc tamen ne nostrae parvilitatis petitio vestrae celsitudinis auribus operi existat, tantum de praedictis duobus mansis modo laborare dignemini. De reliquis, cum ad vestram sublimitatem devenero, et eorumdem seriem testamentorum vestrae industriae liquidius propalavero, hinc inde qualiter visum vestrae serenitati fuerit, agere quibus. Sed et cum de hisdem aliquid loqui vobis placuerit, si illum fidelem vestrum, amicum nostrum, vobiscum assumpseritis, per omnia vestris ex hoc obsecundabit obsequiis. Taliter hinc vestra agat prudentia, qualiter in vestra tuitione filii vestri confidimus. Paternitatem vestram nostris jugiter suffragantem profectibus caelestis protectio usquequaque muniendo gubernet, et sempiterno vigore prospere valere concedat.

EPISTOLA X.

AD DRAGONEM METENSEM EPISCOPUM.

Nobilissimae dignitatis viro, et celso honore dignissimo, DRAGONI, divina favente gratia, Ecclesiae Metensis episcopo, FROTARIUS exiguus item episcopus perpetuam in Christo opto salutem.

Amorem et dilectionem vestri pio cultu conservans felicem vitam longaevis annorum curriculae vos inducere gratulamur, et id vultu concedi superno sedulo flagitamus. A vobis quoque ejusdem mihi charitatis jura rependi, et inviolabiliter conservari sup-

^a Erlefredus praerat abbacia Senonicensi (Senone apud Vosgo). Hujus coenobii abbates ab episcopo Metensi temporalia, a Tullensi vero spiritualia recipiebant, teste Bicherio monacho in Chronico Senonicensi, apud Acherium, tom. III Spicil., pag. 363.

placiter expeto, ut hoc spiritualiter gaudino vobis connexus et vestris colloquiis recreer, et salutiferis studiis atque exemplis prospere informer. Caterum, sciat vestra dilectio mihi oppido displicere de quibusdam monachis coenobii vestri, cui Erlefredus a rector esse videtur. Cum enim nostrae parochiae idem adiaceat locus, et habitatores ejus nostro munimine Deo adveniente protegi debeant, egrediuntur, quidam eorum parochiam nostram absque nostro permissu et licentia, quasi ob quasdam reclamationes, et querelant penitus ignoro. Porro si ad vos veniunt, aut molestiam vestris auribus inferant, ordo canonicus erga nos debuerat conservari, ut mihi illorum querela paterent, et nostro pari consilio correctio eis congrua daretur. Quod quia hactenus negligenter omisum est, vestra id deinceps industria digna emendatione corrigi debeat: ut nec vestra aures ulterius haec in re molestantur, nec nobis jus canonicum et reverentia debita auferatur. Est praeterea alia vestrae dominationis cella sita in Warengissi villa (Warengisville), quam etiam monachi sine mea licentia inhabitare noscuntur. Sed quia inter eos constat adolevisse, in coenobio videlicet Gorpensi, haec utcumque mea parvitas tolerat. Denique illud vestra paternitati non sileo, quod quaedam vestri juris basilicae in providentia nostra consistunt, quae nec mansorum subjectione sulciuntur, nec sacerdotum praesentia custodiuntur. Pro quibus omnibus vestra ordinatio legatum ad nos mittat, quo instante haec emendantur. Antequam enim in praefatis oculis vel ecclesiis congrua emendatio fiat, nihil nobis de eorum ordinationibus vel dispositionibus ecclesiasticis praesumendum est. Nam et in praefato monasterio Vosgensi, quidam vestri missi ob rectitudinem faciendam illuc directi, nihil utilitatis, ni fallor, ibi gesserunt: sed magis discordiam multiplicantes, eosdem fratres deteriores per omnia reddiderunt. Deceat vero ut et in monasteriis, et in ecclesiis, et in omnibus quae vestrae ditioni subdita sunt, talis ordinatio et rectitudo servetur, quatenus et vos et universi similes vestri vestris exemplis inatruamur, et per vos ad verae religionis studium utique perducamur, veluti per summum pastorem ac rectorem nobilissimum plebis. Valeat paternitas vestra prolixo tempore feliciter in Christo. Amen.

EPISTOLA XI.

AD HILDUINUM.

Excellentissimae nobilitatis viro, et gloriose dignitatis apice sublimato, HILDUINO, a Deo electo Patris et magistro, FROTARIUS episcoporum extimus, et universa Ecclesia Leucorum civitatis perennem in Christo suppliciter optamus salutem.

Ut longaevis temporibus vestra felici vigore et prospero cursu valeat paternitas, creberrimis precum supplicationibus divinam clementiam et ore et corde

bant, teste Bicherio monacho in Chronico Senonicensi, apud Acherium, tom. III Spicil., pag. 363.

deposcimus. Dum enim vestri regimini tutelam nobis solito Dei gratia præesse annuerit, cœlestis protectionis munimen nostris adesse profectibus veraci experimento dignoscimus. Nunc itaque vestra misericordia, quemadmodum semper consuevit, pro nostra laborare dignetur necessitudine, quia servitium nobis valde onerosum iungitur, quod absque difficultate nequaquam vires nostræ peragere possunt. Præcipitur enim ut in Aquis palatio operemur, et laboribus ibidem peragendis insudemus. Sed ab hoc opere alia servitia et necessitates nos revocant, et si vestræ pietati libet, etiam opportunitatem satis excusationem præterdunt. Recordari siquidem vestra paternitas valet quod cum in palatio Gundumvillæ^a dominus imperator hoc anno staret, vestram continens manum, jussit ut in fronte ipsius palatii solarii opus construerem, de quo in capellam veniretur. Adjecit quoque quod quempiam illic plerumque manere sivist, vestri personam tacite innotescens. Præcepit nihilominus ut in pariete ipsius domus ligneo, alterum operis lapidei parietem superadjicerem, et quamlibet hujusmodi opera sint festinanter explenda. Et tamen adhuc tertius labor nostræ cœptæ basilicæ adhibendus, de qua nihil postquam hinc recessistis egimus: quia impediti sunt hactenus homunculi propter tempus hiemis, et tempus sationis. Istiusmodi laboribus addita est nobis nolentibus necessitudo, et miseræ infelicitatis adversitas. Quidam namque servus peccati ac noster, invidens sodali suo cellarario nostro, ob quod ei in ministerio præferretur, horreo, quo ruri segetes erant redactæ, quarum esu nos sustentari usque tempus messis credebamus, pestiferum latenter ignem supposuit, et mox universa quæ illic habebantur consumpsit: servus infelix, servus ingratus, et sævo anathemate permultandus, qui tantæ vitæ subsidiis sub momento privavit. Denique familiam sancti Stephani adeo præteritorum annorum fames adnihilavit, et ad tantæ perduxit paupertatis miseriam, ut vix sumptibus fragilis vitæ sustentari ullatenus valeant. Unde nec census ab eis debitum exigere possum, nisi ex opere manuum, pro quo rursus a me pascuntur, et nec sic recuperari utiliter queunt. Hæc et supradicta pia consideratione perpendere dignamini, et a prædicto servitio nos liberare ne pigeatis. Alioquin per me ipsum ad præsentiam domni imperatoris, et vestram præsentiam suppliciter obsecro, ut hoc onus curæ pastoralis a me submoveatis, quia illud mea parvitas taliter ferre non valet; et valde utilius est me ab istiusmodi cura submoveri, quam per meæ auctoritatis fiduciam tot oves Domini exitio discriminis interire. Agat ergo Dominus meus ex hac petitione erga me, ut bene semper egit, et valeat per multa annorum curricula feliciter in Christo. Amen.

^a Corrig. *Gundulfi-Villæ*, cujus situm in loco ubi etiam nunc superest oppidum vulgo *Gondreville* appellatum, una leuca infra Tullum-Leucorum, repouit dominus Michael Germanus in lib. iv de Re Diplom., pag. 285.

EPISTOLA XII.

WICARDI AD FROTHARIUM.

Reverendo, omnique honore dignissimo domino et Patri FROTHARIO præsulum benignissimo, VICARDUS^b, minimus abbatum, cum fratribus meis peregrinis gloriæ opto salutem.

Quam gratiarum actionem de beneficiis quæ solo mercedis cœlestis intuitu parvitati nostræ impenditis, virorum optime, vobis rependemus, qui non solum pastorali cura intima nostra, verum pia quoque sollicitudine exteriora nostræ substantiæ procurare dignamini? Insuper ad cumulum vestræ charitatis circa nos demonstrandum, quod nobis auro ditius esse potest, sancti Apri reliquias, nec non et beatæ suæ conversationis actus humilitati nostræ nunc inittere estis dignati. Sed pro his omnibus, pro cuius amore hoc geritis, prorsus vobis ipse manentis retributionis fructum restituere non obliviscetur. Quod tamen possumus, minimas preces nostras supernæ majestati vestræ salutis causa offerre meminerimus: et in temporalibus ubicunque nobis dignatio vestra imperare voluerit, devotissimi paratissimi que fore studebimus. Agat itaque benignitas vestra, ut benigne cœpit, non solum de rebus et hominibus super ipsas commorantibus quæ in promptu nobis sunt, sed et de illis quas iidem ipsi homines nostri, qui passim et libere habitare videntur, emerunt: ut videlicet semper Domini Salvatoris respectui sint mancipatæ, cum illis ipsis qui eas possident. Qualiter autem super hoc agendum sit, vestræ prudentiæ manifestius liquet. Videtur tamen nobis, si vos utile judicaveritis, ut quicumque de ipsis mancipiis sunt qui se subtrahere de nostra dominatione moliantur, servitutem suam coram vobis rewadiare faciatis, ut deinceps per justitiam subacti hanc fraudem perpetrare nequeant. Mittimus dignationi vestræ donationem illarum rerum exemplatam, pariter cum ipsa et domni imperatoris exemplationis chartam, quam nostro monasterio de teloneo, ut nusquam in toto suo regno a nobis exigeretur, fecit, emunitatem etiam similiter exemplatam. Valere vos multum optamus, domine et Pater, feliciter in Christo.

EPISTOLA XIII.

ALDRICI AD FROTHARIUM.

Eximio mihi que per dilecto FROTHARIO episcopo ALDRICUS sempiternam salutem.

(*Vide infra, inter Opera Aldrici Cenomanensis.*)

EPISTOLA XIV.

AD HILDUINUM.

Excellentissimo atque summo honore dignissimo HILDUINO a Deo electo Patri et magistro, FROTHARIUS episcoporum humillimus, et universa Tullensis Ecclesiæ caterva perpetuæ benedictionis in Christo opto salutem.

De omnibus necessitatibus atque indigentis no-

^b Cui monasterio præfuerit Wicardus, non liquet: ejus monasterium a Bonna oppido non longe abfuisse, colligitur ex epistola 19. Erat tunc temporis in monasterio Indensi prope Aquisgranum abbas Wicardus nomine.

stris ad vos semper recurrimus, ut pote patrem unicum et defensorem piissimum, cujus patrocinio assidue indigemus, cujus adminiculo sæpius sublevamur. Constat quippe protectionem vestram januam adesse salutis, vestrumque regimen portum solidissimæ quietis. Subveniat itaque solito nobis clementia vestra, et paterno succurrat affectu. Importuni vobis crebrius supplicando existimus, sed vestræ celsitudinis serenitas nullatenus nos ob eandem importunitatem aspneretur: verum ingruentis necessitudinis indigentiam considerare dignetur. Dominus enim imperator suggestionem meam quamdam villam basilicæ Sancti Apri reddidit (*an.* 836), quam Pippinus avus ipsius eidem donavit. Hanc vero per beneficium nostrum quidam Hispanus, nomine Joseph, hæcenus tenuit, eamque dum adhuc viveret desertam fecit et ad nihilum deduxit: et ipsius loci servientes opprimendo destruxit. Ipse autem nunc de hac vita migravit, et residua est illi conjux ipsius cum filio parvulo, qui sunt ex familia domni imperatoris: sed et ipsa causa charitatis et dilectionis, vel per eleemosynam domni imperatoris, de eodem beneficio decem mansos et vineam quadraginta modios vini fere valentem dare volui; reliquos vero viginti mansos ad opus fratrum prædictæ ecclesiæ restituere curavi. Prædicta autem mulier datum meum dispexit, et nunc ad palatium veniens totum ipsum beneficium furtim et absque nostra nititur præripere voluntate. Vestra vero prudentia id agere nunc secundum pristinæ pietatis consuetudinem dignetur, ut prædictæ res in possessione S. Apri permaneant, et ipsorum fratrum usibus debita victualia præbeant: quatenus et S. Apri merita, et ipsorum fratrum piæ postulationes vobis proficiant in vitam æternam. Valere vos semper optamus, sancte ac reverentissime Pater.

EPISTOLA XV.

AD EUMDEM.

* Excellentissimæ venerationis honore dignissimo HILDUINO domino vere sanctissimo Sennocæ [Senonicæ] plebis humillima devotio æternæ prosperitatis in Domino salutem.

Quia divina inspirante misericordia fastidiosæ importunitatis nostræ clamoribus, mi domine, sæpe compati dignati estis: idcirco etiamnum nimia compulsu necessitate, vestræ celsitudinis aures inquietare præsumpsimus. Novimus etenim, reverentissime domine, quomodo prioribus petitionibus nostris benigne et misericorditer assistere dignati estis, quomodo etiam a nullis nostris meritis, et quod nunquam futurum sperabamus, alteram nobis electionem impetrare ac concedere studuistis. Sed quoniam peccatis nostris, ut credimus, exigentibus, vota et desideria, quibus sanctitatem vestram toties pulsare ausi sumus, plurimum impedita ad effectum perve-

* Ex hac epistola et duabus sequentibus patet post Jeremiæ obitum, qui contigit incunte anno 828 vacasse aliquantum tempore sedem Senoacensem.

PATROL. CVL

A nire non meruerunt, idcirco et hac vice ad vos causas miseræ nostræ referre compulsi sumus. Fecimus, domine mi, et nunc secundam electionem, et invenimus hominem ^b ex nostris a puero nobis bene notum, genere et moribus non infamem, docilem ætate, huic officio congruum, litteratoriæ professionis non usquequaque ignarum, divinæ quoque scientiæ non penitus expertem, quarumdam etiam aliarum artium portionem habentem. Quem cum obtulissemus, nullatenus putantes rejiciendum, ipsis missis dominicis impediens, quod optavimus non meruimus adipisci. Propterea vestræ pietatis vestigiis animo provoluti flebiliter postulamus ut tandiu rem suspendere dignemini, quousque cum scripto homine ad vestram celsitudinem properantes, ipsi vobis melius nostram pandamus memoriam. Etsi quidem ad hoc onus ferendum persona quam dicimus sufficere minusve poterit, dignationis vestræ iudicio aut suscipiatur aut reprobetur. Dum amplius nec nos acquisitis occasionibus quidam sic crucient, nec a nobis abjectissimis vestra mansuetissima sublimitas diutius inquietetur. His itaque clementiæ vestræ suggestis, atque utinam impetratis, oramus supernam misericordiam ut multimoda vos prosperitate valere concedat et æternæ beatitudinis gaudia consequi quandoque permittat.

Eximio domino et vere sanctissimo Hilduino sacris negotiis a Deo prælato Senonicæ urbis abjecta [abjectæ et humilis] humilis Ecclesiæ perpetuam salutem.

EPISTOLA XVI.

AD EGINHARDUM.

Inclyto et omni nobilitate præclaro EGINHARDO domino sanctissimo Senonicæ Ecclesiæ humillima devotio.

Præsumpsimus, mi domine, auribus clementiæ vestræ necessitatis nostræ causas humiliter innotescere, ut per vestram pietatem de his celeriter mereamur consolationem recipere. Notum vobis esse credimus quod nobis indignissimis a domno imperatore concessum fuerat ut ex nobis ipsis electionem faciendi haberemus licentiam. Sed cum illum quem scitis elegissemus, et a serenitate domni imperatoris non pleniter fuisset receptus, permissum nobis iterum est ut alium, si potuissemus, ex nobis huic officio congruum inveniremus. Sed cum esset inventus, ut credimus, in Dei et domni imperatoris servitio habilis, nescimus ob quam causam a missis dominicis non est plena benevolentia susceptus. Unde vestram oramus benignitatem ut ex nobis in adiutorium esse dignemini; quatenus ipsum de quo dicimus ad præsentiam domni imperatoris nos ipsi deducamus, et qualiter jusserit discutiatur, et probetur si nobis prodesse valeat, et in servitio Dei aptus esse possit, an minus. Optamus vos divinis semper muniri præ-

^b Homo ille Aldricus est, vel alius, in cujus locum electus est Aldricus.

aidiis, et immortalitatis corona quandoque gloriari, A
piissime et reverentissime domine.

*Sanctissimo et piissimo domino Eginhardo merito
venerabili Senonicæ urbis vilis et abjecta congregatio.*

EPISTOLA XVII.

AD JUDITH IMPERATRICEM.

Inclite et omni nobilitate clarissima JUDITH, glo-
riosa imperatrici, Senonicæ Ecclesiæ humillima de-
votio.

Præsumpsimus, mi domina, auribus clementiæ
vestræ necessitatis nostræ causas humiliter innotescere,
ut per vestram pietatem de his celeriter mereamur
consolationem recipere. Notam vobis esse credimus
quod nobis indignissimis a domno imperatore concessum
fuerit ut ex nobis ipsis electionem faciendi haberemus
licentiam. Sed cum illum quem acitis elegissemus, et a
serenitate domni imperatoris non plene fuisset
receptus, permissum nobis est iterum ut alium, si
potuissemus, ex nobis huic officio congruum invenire-
mus. Sed cum esset inventus, ut credimus, in Dei et
vestro servitio habilis, nescimus ob quam causam a
missis dominicis non est plena benevolentia susceptus.
Unde vestram oramus benignitatem ut ex hoc nobis
in adiutorium esse dignemini: quatenus causa
suspendatur, donec ipsum de quo dicimus ad præsentiam
domni imperatoris et vestram nos ipsi deducamus,
et qualiter jusseritis discutiatur, et probetur si nobis
prodesse valeat, et in servitio vestro aptus esse possit,
an minus. Optamus vos divinis semper muniri præ-
sidiis, et immortalitatis corona quandoque gloriari,
piissima et serenissima domina.

*Excellentissimæ et omni nobilitate clarissimæ
Judith imperatrici plebis Senonicæ humillima devotio.*

EPISTOLA XVIII.

AD HETTI ARCHIEPISCOPUM TREVIRENSEM.

Domino beatissimo et unice dilectionis affectu
colendo HETTI, supra largiente providentia, Tre-
virorum Ecclesiæ archiepiscopo, FROTHARIUS epi-
scoporum extimus in Christo salutem.

Tanto ardore æstuo vestræ paternitatis sublimi-
tatem intuendi atque affandi, ac si multorum jam
temporum labantur volumina, quibus vestro as-
pectu vel vestris colloquiis perfrui nequiverim. Nam
et inde me usquequaque fatcor anxari, quod nuper
mihi de palatio regredienti defuit facultas vobiscum
loquendi. Unde et inexplabilibus desideriis ora dul-
cetudinis vestræ his in partibus citius invisore
opto. Quapropter vestris litteris mihi significari ex-
peto, quando huc pro legatione vobis injuncta ve-
nire, vel quando synodale concilium juxta moder-
nam constitutionem debeatis convocare. De his ob
id præcipue sollicitus maneo, quia et ipse secundum
imperiale præceptum ad providendas mansiones, in
quibus legati suscipi debent, scilicet a Monte Jovis
usque palatium Aquis ire debeo, et infra mensem
Octobrem egrediens ante solemnitatem beati An-

dree domum regredi cupio. Sed si vos infra eum-
dem mensem has in partes proficisci cognovero,
præseis adesse curabo, ut vestri famulari et adju-
tor in omnibus existens, a vobis furtus et in spiri-
tibus rebus congruum supplementum recipere
mereat. Nostri in omnibus reminiscendum vos in
Christo bene opto valere.

EPISTOLA XIX.

AD WIGARDUM ABBATEM INDENSEM.

FROTHARIUS, misericordia Dei episcopus, WICHARDO
merito et sanctitate venerabili abbati, et universæ
congregationi salutem.

De profectu atque utilitate vestra sollicitudinem
et curam me assidue sciatis habere, et de his quæ
nuper significastis, seu de clerici vestri ordina-
tione, quidquid rationabiliter et idonee possumus,
adimplere velle. Cæterum peto ut vestro admini-
culo tria carra vini de Bonna faciatis nobis perduc
ad palatium Aquis, et quidquid iterum vobis de
nostro servitio competit remandate. Valete in Do-
mino semper.

EPISTOLA XX.

AD AGLEMARUM ABBATEM.

FROTHARIUS, gratia Dei episcopus Tullensis Eccle-
siæ, AGLEMARO venerabili abbati perpetuam in Chri-
sto opto salutem.

Noverit me dilectio tua corporis incolumitate
utcumque vigerè, et pro sospitate cordis ac corpo-
ris vel supernæ pietatis clementiam sæpius flagi-
tare. Cupio enim te longæva felicitate potiri, et
post hujus vitæ calcem supernæ quietis charismate
perenniter recreari. Cæterum sciat me fraternitas
vestra in novis ecclesiæ nostræ ædificiis vestro suf-
fragio indigere. Unde peto ut nobis mittas ad deco-
randos parietes colores diversos, qui ad manum ha-
bentur, videlicet auri pigmentum, solum Indicum,
minium, lazur, atque prusinum, et de vivo ar-
gento juxta facultatem. Hæc nobis dirigit, et a no-
bis debitum servitium iterum exigit. Charitatis
enim indissolubili nexu astricti vicissim nobis fa-
mulari, et fraterna obsequia reddere compelli-
mur. Valete in Domino semper.

Vestræ dudum largissima a Deo data providentia
ovile sanctæ Ecclesiæ ita manibus meis commisit, ut
irruentium luporum morsus contraherem, eosque pa-
riter quanta voluissem virtute comprimerem atque
necearem. Sed quia adhuc de eodem certamine tem-
pus rationem reddendi non est, referam tamen inter-
rim vestræ industriæ in nece luporum corporaliū
qualiter decertavi. Postquam enim illud episcopium
mihi commendastis, interfeci in vestris forestibus
impos cœli; interfeci dico, quia me jubente et inge-
nante capti fuerunt. Explicit. Amen.

EPISTOLA XXI.

AD HUGONEM.

FROTHARIUS gratia Dei humilis episcopus, amice

* Hetti ex abbate Mediolacensi factus est archiepiscopus Trevirensis anno 814.

dilectionis affectu colendo HUGONI ^a famulo Christi A devotissimo æternam in Domino salutem.

Quia vos sanum ac sospitem fore per instantem vestræ celsitudinis nuntium cognoscere merui, summa quidem cordis alacritate gavisus sum. Felicitatem enim vobis corde et corpore inesse semper desidero, et id omnibus votis exposco. Sed inde minus gratulatus sum, quod tam cito vestræ dignitatis præsentia ad tempus privamur. Putabamus siquidem hactenus, atque desiderabamus, ut de tam pia celsaque progénie duæ saltem lucernæ ^b nobis remanerent, quarum splendore et meritis nos et vicinos nostros illuminare, atque in meliorem gauderemus. Cæterum ex hoc non modice contristor, quia nec adhuc vobis, prout debueram, servitium impendi, nec modo, ut oportuerit, diversis curis ingruentibus, ^B famulari suffleio. Nam ad horum itinerum incommoda, quæ vel nunc egimus, vel acturi sumus, seu ad dona regalia, quæ ad palatium dirigimus, pene quidquid ex optimis equis habuimus, distribuere compulsi sumus. Pauci qui remanent hucusque equabus progignendi causa in hæserunt. Unde et nunc carnibus consumpti cum decore ad solita obsequia mancipari nequeunt. Proinde quia ad præsens talem non habuimus, qui ad subvectionem vestram dignus existeret, sciat vestra benevolentia quod, cum regressus, Deo adjuvante, de prædicto itinere fuero, talem præparabo qui vel vobis has in partes repedanti, vel vestro misso sine rubore dari possit. Illud autem quod vestræ industriæ charitas et ditius fuit, reliquias videlicet sancti Apri confessoris Christi, vobis dirigimus. Sancti Apri subsidium implorantes, ut huc cum incolumitate festine redeatis, et a nostra devotione digni servitii commoda capiatis. Valere vos in Christo feliciter optamus.

EPISTOLA XXII.

AD ...

FROTHARIUS, gratia Dei episcopus, reverentissimo ac tota devotione colendo illo venerabili abbati, et universæ congregationi sub regimine vestro Deo militanti, in Domino opto salutem

Noverit dilectio vestra me corpore utcumque vigere, vestræque salutis cupidum fore. Cæterum immensas vestræ dilectioni rependimus gratias, quia fidelem virum et sacris artificiis idoneum nobis ^B direxistis. Cujus quidem industria artis admodum placet, ejusque religionis dignitas grata spectantibus existit. Quem peracto obedientiæ suæ officio ad vos remittemus, ex illa rem, Domini annuente gratia, vestris conspectibus representamus. Valeat vestra dignitas in Domino.

EPISTOLA XXIII.

AD GERUNGUM SUMMUM SACRI PALATII OSTIARIUM.

Excellentissimo ac nobilissimo viro, celsoque honore dignissimo, GERUNGO, summo sacri palatii

^a Hugo Caroli Magni filius, Ludovici Pii et Drogonis Metensis episcopi frater, Sithiensis et Quintilianus abbas fuit, archicancellarii munus obiit sub Ludovico Pio; ^b obsidione Tolosana occisus est

ostiaro, FROTHARIUS humilis episcopus, et omnis Tullensis Ecclesiæ, canonicorum videlicet; monachorum, virginum cæterorumque fidelium cæterva, æternam in Christo optamus salutem.

Memores vestri in sacris orationibus sumus, et Deum cæli ac terræ pro sospitate corporis et animæ vestræ sæpius deprecamur, scilicet ut vos et in hac vita ad profectum nostrum aliorumque fidelium diutius conservet incolumem, et post obitum vitæ æternæ tribuat feliciter esse participem. Cæterum, noverit celsitudo vestra me oratorem vestrum multis necessitatibus urgeri; quibus compellor ad præsentiam domni imperatoris venire, ejusque pedibus suppliciter provolvi: quatenus ejus misericordia per vestrum adjutorium, et de ingruentibus modo necessitatibus solatium ^c. Quapropter deprecor magnitudinem clementiæ vestræ ut mihi secreta per vestras litteras, vel per præsentem missum nostrum remanere dignemini, quo tempore venire possim ad vos, et per vestrum consilium atque auxilium illi necessitates meas valeam significare. Valere vos opto in Christo.

EPISTOLA XXIV.

AD EUNDEM.

Nobilissimo viro, et cum omni honore nominando, GERUNGO, FROTHARIUS gratia Dei episcopus æternam in Domino salutem.

Semper vestri in sacris orationibus memores sumus, petentes ut vobis longæ vitæ sanitas in hostem prædonetur, et post æterna requies tribuatur. Sciat igitur quod, postquam nuper vobiscum in palatio locutus sum, missas ^c et psalteria ^L pro vestra salute decantari fecerimus. Vos autem precamur ut more solito mei memores sitis, et si in partes Hispaniæ propter custodiam et sollicitudinem me senior noster isto hieme futuro destinare voluerit, vos ab illo servitio excusare me dignemini. Nostis enim quia ipse dominus imperator sequenti anno locum nostrum vult visitare, et tunc illi servire non potero sicut cupio, nisi a prædicto servitio per vos fuero absolutus. Vale multum in Domino.

EPISTOLA XXV.

HETTI AD FROTHARIUM.

In nomine Domini nostri Jesu Christi, HETTI misericordia Dei archiepiscopus dioceseos Trevirensis, nec non et legatus Ludovico serenissimo imperatori, venerabili fratri FROTHARIO Tullensi episcopo æternam salutem.

Notum sit tibi quia terribile imperium ad nos pervenit domni imperatoris, ut omnibus notum faceremus qui in nostra legatione manere videntur, quatenus universi se præparent, qualiter proficisci valeant ad bellum in Italiam, quoniam insidiantem Satana Bernardus rex ^d disponit rebellare illi. Propterea tibi mandamus atque præcipimus de verbo domni imperatoris ut solerti sagacitate studeas cum anno 844.

^b Hugonem et Drogonem intelligit.

^c Locus mutilus.

^d Bernardus rex Italiæ, Pippino majore Caroli

stimam festinatione omnibus abbatibus, abbatissis, A
comitibus, rassis dominicis, vel cuncto populo paro-
chiarum, quibus convenit militiam regie potestati
exhibere, quatenus omnes preparati sint: et si
vespere eis annuntiatum fuerit, mane; et si mane,
vesperi, absque ulla tarditate proficiantur in partes
Italice, quia dominus imperator suum iter preparat, ut
quando citius poterit in partes illas una cum fidelibus
suis pergat.

EPISTOLA XXVI.

FROTHARII AD THEODERICUM.

I. FROTHARIUM, gratia Dei Ecclesie Tullensis antistes,
THEODERICUM, et RAGENARDO venerabilibus viris,
cum universo grege vobis commisso, perpetua beati-
tudinis in Domino opto salutem.

II. Quoties vestre dignitatis personam cum his qui B
vobis sub nostro regimine subditi sunt, bene ac salu-
briter videro, cognosco, divinae pietati uberius
gratias refero. Quoties vero vel vos ac plebem ve-
stram ad diocesim nostram pertinentem utcumque
infamari vel periclitari audio, ingenti moerore ac
doloris anxietate afficior, et veluti pro filiis charis-
simis atque ovibus propriis undique contristor. Quod
his diebus fateor accidisse, cum scilicet mortiferam
pestem acerrime grassatam me contigit agnovisse.

III. Siquidem significatum mihi est, devastatione lupo-
rum quosdam vestrorum hominum superatos, et rui-
tibus subitis funditis ab hac vita esse extinctos. Quam
quidem plagam per fraudem diabolicam, divino judi-
cio permittente, in omnibus factam esse non ambigo.

IV. Siquidem peccatis nostris exigentibus multi adversa C
permittente Deo, patimur, quae minime nobis acci-
derent; si ei ut dignum fuerat tota mente quotidie
famularemur. Quod enim cum gravi gemitu dicen-
dum est, abundat iniquitas, refrigescit charitas
multorum. Ob hoc tot plagas caelesti censura dispo-
nente ingruentes, tot adversitates daemonicae insti-
gationis miseria nostra tolerat generi humano infes-
tas. Siquidem cum his praeteritis annis inopiam famis
multimodam ob ariditatem segetum vel grandinis
irruptionem, perpassi fuimus; praesenti anno
fertilitatem messium atque ubertatem vinearum ma-
rimum devastatione consumptam conspicimus. Ad
extremum quod cum locuti sumus, librum
rabida infestatione animas hominum Christianas
subito necari videmus. Quae facta cur nostrae pre-
sentiae non dilite significaveris, usquequaque mi-
hi innotuit. Venissem quippe ad vos, et tam per verbi
predicationem, quam per manus impositionem ac
confirmationem, pectora fluctantium hominum cor-
roborare satagerem, quod, quia adhuc non in proxi-
mia diebus, si vita comes fuerit, acturus sum. Nunc
autem moneo ut praecipias omnes presbyteros in illis
locis commanentes ad vestra monasteria pariter con-
venire, et per triduum jejuniis et letaniis insistere,
Magni illius natui, instigantibus proceribus, Ludovico
Pio, si qua posset, imperium, quod sibi paterno jure
deberi crederet, erepturus, dolorem motus est
anno 817. De conjugationis consensu ubi sequenti
supplicium sumpsit Ludovicus.

cilicio et sacco obvolvi, cinere conspergi, et com-
muni supplicatione Domini clementiam obnixè de-
precari: ut ejus exuberans misericordia non secun-
dum merita nos dijudicet, nec secundum iniquitatum
nostrarum scelera ultionem ex nobis capiat; quin
potius propitiatus expectet, et ad poenitentiam re-
currentes misericorditer suscipere dignetur. Omnem
itaque populum ad confessionem et poenitentiam pro-
peccatis suis sacerdotes provocent, et quae ignoranter
a plebe commissa sunt digna emendatione solvantur:
ne subito nos exitialis morbus absorbeat, et inferni
voracitas pereuniter cruciandus absorbeat. Et si mens
nostra charitatis amore Dei conspectibus renuit fa-
mulari, saltem mortis formidine a malis retracta in
salutiferis actibus convalescat.

EPISTOLA XXVII.

JEREMIAE AD FROTHARIUM.

Jeremias Christi famulus, etc. *Reliqua vide Patro-
logiae tomo CV, col. 753, inter Jeremiae Opera.*

EPISTOLA XXVIII.

HETTI AD FROTHARIUM.

HETTI, gratia Dei archiepiscopus, venerabili in
Christo et cum summa reverentia nominando Fro-
thario episcopo Tullensi saluberrimam implorat in
Domino salutem.

Meminisse volumus sagacitatem vestram monitio-
nis quam instanti anno simillimis apicibus susce-
pistis expressam. Non nescitis enim cum qua cautela
hoc mandatum suscepimus domni imperatoris, nos
in diocesi nostra, et episcopi singuli in parochiis
suis, id est de regula augendae religionis, et dein
ministratoriis canonicorum officinis: ut si quibus
in locis bene compta essent, deinceps cum summa
diligentia ornarentur. Nunc autem in proximo est
placitum, quo sine dubio sciscitabitur de obtempe-
ratione mandati sui Dominus mandati. Quapropter
scrutemini diligenter in parochia vestra, in vestris
aliisque monasteriis, si praefata regula digne per
omnia conservetur. Et si officinae juxta ipsius decreta
constructae atque impvate contineantur: ut cum im-
periali solertia praesentabimur, dejecta procul mo-
menta aborum una nobiscum ex omnibus illi a nobis
veritas nuntiatur. Per triumphum enim haec monitio
facta est. Idcirco nulla sibi est occurrere occasio.
Ideoque quanto cuique fuerit imperfectior, tanto et
fragilior. Valet in Domino, et parvitas nostrae
notitiae oblivisci. Deo pacis et dilectionis sit vobis-
cum. Amen.

EPISTOLA XXIX.

LINGONENSIS EPISCOPI AD FROTHARIUM.

Reverentissimo ac desiderantissimo domino Patri
ac fratri Frothario Ecclesie Tullensis episcopo
permissione atque ordinatione divina Lingonensis
episcopus sempiternam in Domino Jesu Christo opto
salutem.

Theodericus creditur fuisse Senonensis abbas.
Ragenardus, seu Reginardus post Ismundum Be-
diano monasterio praefuit.

Iste Lingonensis episcopus Albericus erat, ut se-
quens nominat in epistola sequenti.

Necessarium et consequens esse putamus de his quibus nos dispensatio divina præesse voluit, debitam semper curam et sollicitudinem gerere: ut illa scilicet quæ illis necessaria et utilia esse videntur, nostris valeant vel precibus vel obsequiis adipisci. Unde et clericum nostrum Bertigango nomine dignationi ac devotioni vestræ direximus: ut, sicut vobis moris et consuetudinis est, ad officium sacerdotii ordinare eum non dedignemini. Imo quia sic de humanitate ac benignitate vestra confidimus, dignamini tamen libenter audire. Et si vos in aliquo impedit, ut eum ordinare non conveniat, opuscula vestra nobis libertatem concedat, ut eum ordinare licentiam habeamus. Nos autem, sive quod ad Deum pertinet famulatu, sive omnibus officiis, quibus tam sublimis persona honorari debet, promptos semper ac devotissimos nullatenus dubitetis. Optime semper in Domino valeatis, reverentissime ac desiderantissime Pater, domine et frater.

EPISTOLA XXX.

ALBERICUS AD FROTHARIUM.

Unicæ dilectionis affectu colendo domino, Patri et coepiscopo, FROTHARIO ALBERICUS indignus et mutilis nomine tenus tantum episcopus imprecatur felicitatem.

Si secundo in omnibus utimini eventu, estis ut jugi optamus voto. De cætero, lithotesimus dilectioni vestræ quia quendam vicum habemus in vestra parochia, qui dicitur Bosonis monasterium, Sed nunc et nomen pariter cum privilegio ac censu perdit, propter Teuderici scilicet a vobis dedicatas novas capellas. Unde tuam fraternam deprecor dilectionem ut secundum sinceritatem episcopalem ac

* Hutto seu Hetto, vel Heyto, episcopus fuit Basileensis et Augiensis abbas. Obiit anno 836.

ecclesiasticam sanctionem agatis, ne propter novas capellas antiquissima quod per tot annos tenuit perdat Ecclesia, et mihi non sit necesse pro hoc episcopalem pulsare conventum, quia vos non absque culpa, et ego reus esse patero, si per nos amittit quod semper tenuit. Sed de hoc quidquam degerit vestra paternitas, nobis recipite per hacum gerulum litterarum. Opto vestram sanctitatem a Domino gubernari, mei meminisse.

EPISTOLA XXXI.

FROTHARIUS AD HITTONEM.

Reverentissimo ac tota dilectione colendo Hittoni gratia Dei episcopo, FROTHARIUS humilis Tullensis episcopus æternam opto salutem.

Vestra paternitatis statim feliciter ubique vigere, et in omnibus prospere agere desideramus. Quam obrem et divinam sæpius clementiam omni intentione impforamus, omni prece deposcimus, toto nisu, toto animo obsecramus, ut vestræ bonæ devotionis profectum semper adaugeat, vestræ remunerationis fructu salubriter reservato. In labentis temporis cursu cum multa vos sospitate diutius conservet, ut et hic multorum oribus gloria filiorum, et in caelis plurimorum societas contubernio sanctorum. Vos quoque vestroque regimini subditos obsecramus fideles, ut nostri reminiscentes in aëris orationibus vicem rependant, nostramque fragilitatem orando munire atque tueri non desinant. His ita omissis, vestræ dilectioni innotescimus intuitum nobis esse quod inter vos et Bertarium fidelem vassallum nostram quædam contentio sit aperta, pro eo quod illius servus vestram ancillam furto subductam aliquandiu elaverit, et in sua potestate retinuerit. Cætera desideramus.

ANNO DOMINI DCCCXLV.

ELDEFONSUS

HISPANUS EPISCOPUS.

MONITUM IN SEQUENS ELDEFONSI OPUSCULUM.

(Aptud Mabill. Vet. Aptelect., Append., pag. 348.)

Etsi non dubito quin parum fidei apud nonnullos habitura sint Revelationis nomen ac modus tractandi rudis et mysticus quibus auctor usus est in opusculo sequenti, non tamen visum est penitus rejiciendum, tum ob auctoris antiquitatem; tum ob quasdam res singulares quæ in eo explicantur, tum denique ob opinionem veterum auctorum qui de hoc argumento scripserint.

Antiquitatem probat annus incarnationis 845, quo Revelatio contigisse perhibetur. Confirmaturque celebrandi missas tres in Paschate, Pentecoste et Transfiguratione; ac modus explicandi libræ pondus per viginti et quinque solidos, qui mos ævo Caroli Magni apud Francos maxime usitatus erat. Auctoris verba sunt in fine opusculi: « Et trecenti tales nummi antiquam per viginti et quinque solidos efficiunt libram. » Huic expendendæ libræ rationi consonat id

quod in Synodo Aquisgranensi anni 817. statutum est, capite 57, De libra panis, ut triginta solidos penset anequam coquantur; sic enim præfert capituli inscriptio. Tum sequitur contextus: « De libra panis viginti solidis per duodecim denarios metiatur. Nempe uti libra numerica etiam nunc apud nostrates, ita olim ponderalis viginti assibus constabat. At vero quia propensam crudi panis libram synodus Aquisgranensis definiit ad mentem Regule sanctorum Benedicti, hinc factum est ut triginta solidos ad libram exigeret. Cur vero Eldefonsus viginti quinque solidos ad libram antiquam exigat, illud forsitan in causa est quod libra tum Hispanica quindecim unciis constaret. Ex hac, inquam, computanda per asses libræ ratione colligitur, Eldefonsum eo vixisse tempore, quod ipse designavit. Denique annos, fere quingentos præfert membranæ codex bibliothecæ Vati-